

Kolegij: Povijest Hrvatske (7.-16. st.)
Nositelj i nastavnik: izv. prof. dr. sc. Marko Jerković
Kontakt: mjerkovic@fhs.unizg.hr

Opis kolegija: Cilj predmeta je približiti studentima hrvatsku srednjovjekovnu povijest i ukazati na isprepletenost događaja i procesa na hrvatskoj i europskoj razini. Na kolegiju se predstavlja politička, društvena, kulturna, gospodarska i crkvena povijest te povijest mentaliteta. Povijest Hrvata u razdoblju ranoga srednjega vijeka obilježilo je stvaranje vlastite države i kompleksni odnosi s vanjskopolićkim čimbenicima (Karolinško i Bizantsko Carstvo). Razdoblje razvijenoga srednjega vijeka obilježava spajanje s Ugarskim Kraljevstvom (dolaskom dinastije Arpadovića na hrvatsko prijestolje) i sve snažnija mletačka prisutnost na istočnojadranskoj obali. Na to se nadovezuje razdoblje vladanja dinastije Anžuvina i pokušaji državnih reformi. U doba kasnoga srednjega vijeka ulazi se građanskim ratom, vladavinom Sigismunda Luksemburškoga, nestabilnošću uslijed dinastićkih sukoba te okončava osmanlijskim prodorima. Kolegij analitićki i pregledno promatra sve ove procese, kao i njihove posljedice na hrvatsko društvo.

Teme i plan nastave:

1. Uvodno predavanje: periodizacija i geografsko određenje, izvori.
2. Prve vijesti o Hrvatima – post-rimska Dalmacija – porijeklo Hrvata.
3. Kristijanizacija i politićki položaj Hrvatske u ranom srednjem vijeku.
4. Kneštvo, kraljevstvo, vanjskopolićki odnosi
5. Crkva i redovništvo u ranom srednjem vijeku
6. Društvo, mentaliteti, pismenost u ranome srednjem vijeku.
7. Prvi kolokvij
8. Dolazak Arpadovića i položaj Hrvatske u vrijeme Arpadovića
9. Anžuvinske reforme
10. Društvo u razvijenom srednjem vijeku
11. Crkva u razvijenom srednjem vijeku
12. Krize kasnoga srednjega vijeka
13. Politićko-društveni odnosi i obilježja hrvatske državnosti u kasnom srednjem vijeku
14. Mentaliteti i kulture hrvatskoga srednjovjekovlja
15. Drugi kolokvij

Naćin polaganja: Pismeno na ispitnim rokovima ili pismeno preko dva kolokvija.

Kolokviji: Tijekom semestra održat će se dva kolokvija. Kolokviji se polažu kumulativno.

Nazoćnost: Studenti imaju mogućnost tri puta izostati s nastave.

Literatura:

1. *Nova zraka u europskom svjetlu: Hrvatske zemlje u ranome srednjem vijeku (o. 550. – o. 1150.).* Ur. Zrinka Nikolić Jakus. Zagreb: Matica hrvatska, 2015.
2. *Vrijeme sazrijevanja, vrijeme razaranja. Hrvatske zemlje u kasnom srednjem vijeku.* Ur. Marija Karbić. Zagreb: Matica hrvatska, 2019.

Preporučena

1. Beuc, Ivan *Povijest institucija državne vlasti Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije*. Zagreb: Pravni fakultet, 1985.
2. Budak, Neven. *Povijest hrvatskih zemalja u srednjem vijeku*, sv. 1: Hrvatska povijest od 550. do 1100 Zagreb: Leykam international, 2018.
3. Šanjek, Franjo (ur.); *Povijest Hrvata (srednji vijek)*, Zagreb: Školska knjiga, 2003.

Poglavlja u kojima se nalazi gradivo za polaganje kolokvija – I. kolokvij

Nova zraka u europskom svjetlu: Hrvatske zemlje u ranome srednjem vijeku (o. 550. – o. 1150.). Ur. Zrinka Nikolić Jakus. Zagreb: Matica hrvatska, 2015.

Ovo su cjeline koje prate predavanja

- Ante Birin, Pregled političke povijesti Hrvata u ranome srednjem vijeku (37–70)
- Neven Budak, Razvitak hrvatskog etničkog identiteta (73–86)
- Damir Karbić, Razvoj političkih ustanova (89–119)
- Damir Karbić, Društvo (123–130)
- Trpimir Vedriš, Pokršćavanje i rana kristijanizacija Hrvata (173–198)
- Mirjana Matijević Sokol, Intelektualni i kulturni razvoj. Latinska pismenost hrvatskoga ranog srednjeg vijeka (255–268)
- Zrinka Nikolić Jakus, Privatni život (323–340)
- skupina autora, Hrvatska u međunarodnom kontekstu (495–511, 517–529, 533–545, 549–561, 563–577, 581–605, 609–621)

Poglavlja u kojima se nalazi gradivo za polaganje kolokvija – II. kolokvij

Vrijeme sazrijevanja, vrijeme razaranja. Hrvatske zemlje u kasnom srednjem vijeku. Ur. Marija Karbić. Zagreb: Matica hrvatska, 2019.

Ovo su cjeline koje prate predavanja

- Borislav Grgin, Pregled političkih zbivanja (3–21)
- Borislav Grgin, Razvoj političkih ustanova (25–36)
- Ante Birin, Društvo: plemstvo (39–52)
- Damir Karbić, Seljaštvo (55–61)
- Gordan Ravančić, Društvo: gradska naselja (63–76)
- Ivan Jurković, Migracije (99–111)
- Ivan Jurković, Vojni ustroj i obrana kraljevstva (116–133)
- Zrinka Novak i Zoran Ladić, Crkvena organizacija i religiozni život u kasnosrednjovjekovnoj hrvatskoj (140–159)
- Sandra Ivović i Meri Kunčić, Intelektualni i kulturni razvoj (179–208)
- skupina autora, Hrvatska u međunarodnom kontekstu (445–460, 463–478, 481–500, 503–518, 521–528, 531–543, 545–558, 561–569, 571–593)